

AKTUÁLIS OLDALAK

Gyógyszerészet 47. 729–731. 2003.

Szeged: 80 év a gyógyszerészképzés és elit-képzés szolgálatában

Dr. Kata Mihály és dr. Regdon Géza

Szegeden az 1921. évi XXV. törvénycikk alapján 1921. október 19-én indult meg a felsőoktatás, s egyben a gyógyszerészképzés is. Így az első gyógyszerészek – és pedig 52-en – az 1923/1924. tanévben végeztek. Ennek éppen most 80 éve [1].

Azóta több mint ötezren, pontosan 5048-an kaptak gyógyszerészi oklevelet és ötszáznál többen nyertek gyógyszerészdoktori (későbbi elnevezéssel egyetemi doktori), továbbá az elmúlt években PhD-minősítést.

Közöttük 37 országból 370 külföldi hallgató magyar, ill. térítéses képzés keretében angol nyelven fejezte be tanulmányait és lett gyógyszerész. Később 12-en gyógyszerészdoktori oklevelet [2], öten kandidátusi, öten PhD-fokozatot nyertek, ill. egyikük a tudomány doktora cím birtokosa lett. Ma többen PhD-hallgatók.

1. 82 év rövid története. Gyógyszerészképzés

Trianont követően 1921 a szegedi egyetem alapításának dátuma [3]. Intézményünknek ekkor négy – bölcsészeti, jogi, orvosi és természettudományi – kara volt. A gyógyszerészek képzését ez utóbbi két kar kapta feladatául. Az Orvos Kar intézeteit a mai *Déri Miksa Gépipari Technikum* épületében helyezték el (Kálvária tér 7.). Egyetemünk vezetőinek akkor is sok nehézséggel kellett megküzdeniük.

1940-től a gyógyszerészképzés érettségi után úgy lett öt éves, hogy 1 évig a TTK-n tanultak, ezt 1 év gyógyszerertári gyakorlat követte, majd 3 éven át folytatták tanulmányaikat, előbb a TTK, aztán az Orvos Kar intézeteiben. Végzés után 1 évig kötelesek voltak gyógyszerertárban dolgozni. A képzéssel kapcsolatos ügyeket a *Gyógyszerészképzés Karközi Állandó Bizottsága* irányította. További egyetemi tanulmányok nélkül doktorálhattak is.

A II. világháborús események következtében, nevezetesen Észak-Erdély visszacsatolását követően, a szegedi *Ferencz József Tudományegyetem* visszatelepült Kolozsvárra, Szegeden pedig Horthy Miklós neve alatt hamarosan új egyetemet alapítottak.

Az 1951/52. tanévtől – az időközben ismét nevet változtatott egyetemen – a leendő hallgatóknak sikeres felvételi vizsgát kellett tenniük (fizikából és biológiából, ami 1993-tól a fizika helyett kémia is lehet) és csak elegendő pontszám elérése esetén nyerhettek felvételt. Az 1953/54. tanévtől államvizsgáztak.

1957-ben a 64. sz. törvényerejű rendelettel Szegeden is létrejött a *Gyógyszerész tudományi Kar*; amelynek első dékánja *dr. Dirner Zoltán* tanszékvezető egyetemi tanár lett. További dékánok voltak: *dr. Novák István*, *dr. Kedvessy György*, *dr. Minker Emil*, *dr. Selmeczi Béla*, *dr. Stájer Géza*, *dr. Erős István*, ill. 2000-tól – és jelenleg is – *dr. Falkay György*. A karon 1982-től dékánhelyettes(ek) is működik(nek).

1988-ban a képzés ismét 10 féléves lett. Hallgatóink most diplomamunkát készítenek és nyelvvizsgát tesznek, ill. magyar-angol szakfordítói képzésben vehetnek részt. A karnak 7 tanszéke van: Farmakognóziai, Gyógyszeranalitikai, Gyógyszerfelügyeleti, Gyógyszerhatástani és Biofarmáciai, Gyógyszerkémiai, Gyógyszer technológiai és Klinikai Gyógyszerészeti Intézet. 1986-ban megindítottuk a külföldi hallgatók angol nyelvű képzését. A tervek szerint az OM 2004-ben utoljára szervez felvételi vizsgáztatást; jelenlegi formája 2005-ben megszűnik.

Szegeden első ízben tehát az 1922/23. tanévben végeztek gyógyszerészek. Legkevesebben érthetően 1944/45-ben (összesen 12-en) és legtöbben 1959-ben (102-en). A Szegeden eddig végzett gyógyszerészek száma 5048 [2].

Valamennyien ismerjük azokat az elhelyezkedési lehetőségeket, amelyekre a gyógyszerész végzettségű szakembereket várják. Ezúton is hangsúlyozzuk, hogy pályánkon jelenleg csaknem ezer gyógyszerész hiányzik!

2. Magyar nyelvű elit-képzés

Nem kevésbé fontos az egyetemek szerepe az elit-képzésben. Első és döntően fontos lépés annak felismerése vagy inkább megsejtése, hogy egy hallgató vajon mivé válik/válhat a jövőben. Ennek jó iskolája a *Tudományos Diákkör* keretei között végzett kutatás és a *diplomamunkák* készítése; az éles szemű oktató erre kis szerencsével ráérez. A Rozsnyay versenyeken a volt szegedi hallgatók is jól szerepelnek. Az utóbbi évtizedben csaknem száz marosvásárhelyi hallgató vett részt városunkban nyári gyakorlaton.

Az elit-képzésnek több lépcsője van [4]. Korábban általános volt a *gyógyszerészdoktorok* képzése. Szegeden az első gyógyszerészdoktor *Tukats Sándor* (1922) lett. Viszont 1948/1949 és 1956/1957 között nem lehetett

doktorálni! 1998-ig összesen 494 gyógyszerész szerezte meg a gyógyszerész-, ill. az egyetemi doktori címet.

Szisztematikus képzési terv szerint 1970-től 44 államvizsgát tett fiatal kiválóságunknak biztosított a kar lehetőséget arra, hogy tudományos segédmunkatársként a gyógyszerészdoktori címet 2–3 év alatt megszeresse. Szerencsés kiválasztásukat igazolja, hogy később legtöbbször szakmai vezető pozícióba került [5].

Külön kiemeljük a *Sub Auspiciis Rei Publicae Popularis* (ma: *Sub Auspiciis Republicae*) doktorokat, akik mind középiskolás korukban, mind egyetemi tanulmányaik során és doktori védésük alapján végig kitűnő eredményt értek el és jogosultak e cím és aranygyűrű viselésére. E gyógyszerészek száma országosan kevesebb, mint tíz és Szegeden dr. Kapás Margit, a Richter Gedeon Gyógyszergyár osztályvezető munkatársa nyerte el 1981-ben, továbbá dr. Soós Gyöngyvér, a Klinikai Gyógyszerészeti Intézet igazgatója szintén e cím birtokosa. (Ő még Budapesten szerezte meg ezt a (nép)közvéleményi elnök által adományozott doktori fokozatot.)

Az időközben bevezetett *kandidátusi minősítési* rendszer során, 1970 után a kar előre megtervezett programja szerint, néhány éven belül 14 oktató szerzett ilyen tudományos minősítést. Hazánkban akkoriban ehhez legalább 20 publikáció kellett és olyan képesség, ami önálló kutatási tevékenységet igazolt. A kandidátusi címet szerettek száma a gyógyszerészek között kb. 160 (beleszámítva az elhunytakat is).

1993-tól a kandidátusi minősítési rendszer körübelüli megfelelője a PhD-képzés. Feltételei: bizonyos posztgraduális tanulmányok elvégzése, akkreditált munkahelyeken (intézetekben) folytatott kísérletek alapján előírt számú és impakt faktorú dolgozat publikálása, értekezés készítése és megvédése. 1998-tól karunkon 40-en nyertek el ilyen minősítést. Néhányan célszerűségi okból vagy kényszer következtében e fokozatot nem Szegeden szereztek meg.

Kiemeljük, hogy az elmúlt évtizedben lehetőségünk adódott, Marosvásárhelyről, Pozsonyból, Temesvárról és Vajdaságból érkezett fiatal kutatók munkájának segítésére.

Hazánkban 1999-ben az *akadémiai doktor* fokozatú gyógyszerészek száma 40 volt. A Szegeden végzetek közül akadémiai doktor dr. Bánfalvi Gáspár (1989), dr. Dávid Ágoston (1989), dr. Domonkos Valéria (1986), dr. Erős István (1994), dr. Falkay György (1994), dr. Gaizer Ferenc (1987), dr. Gergely Judit (1982), dr. Kata Mihály (1991), dr. Leprán Ist-

ván (1995), dr. Odri Sándor (1992, Belgrád), dr. Stájer Géza (1989) és dr. Tócsák Árpád (1999). Az elhunytak közül pedig dr. Burger Kálmán (1966), dr. Kedvessy György (1981), dr. Mezey Géza (1997), dr. Rózsa Zsuzsanna (1989) és dr. Vinkler Elemér (1963) működött városunkban. Karunkon természetesen más oklevéllel rendelkező akadémiai doktorok is oktatnak, így dr. Bernáth Gábor (1974), dr. Dombi György (1991), dr. Fülöp Ferenc (1990), dr. Gábor Miklós (1981), dr. Máthé Imre (1990) és dr. Minker Emil (1995). Néhány sikeres fiatal tehetségünk szintén készül e fokozat elnyerésére.

A szegedi gyógyszerészek közül a következők lettek *egyetemi tanárok*: dr. Bánfalvi Gáspár; dr. Dávid Ágoston, dr. Erős István, dr. Falkay György; dr. Gaizer Ferenc, dr. Gergely Judit, dr. Ismail Abdel Hadi (Szudán), dr. Kata Mihály; dr. Mezey Géza, dr. Morvay József, dr. Novák István, dr. Sami Ahmed Khalid (Szudán), dr. Selmeczi Béla, dr. Stájer Géza, dr. Szendrei Kálmán, dr. Tócsák Árpád és dr. Vinkler Elemér.

Csupán egyetlen *akadémikusunk* volt, éspedig dr. Burger Kálmán, ő azonban nem Szegeden lett gyógyszerész (egyébként nem is karunkon, hanem a TTK-n működött).

3. Külföldi hallgatók képzése magyar nyelven

Egy egyetem és kar jó hírneve azon is múlik, hogy oktatási tevékenységének eredményeit mennyire ismer-

I. táblázat
Magyar és angol nyelvű (tértítéses képzésben) részesült külföldi gyógyszerészek megoszlása országokként

Ország	magyar	tértítéses	Ország	magyar	tértítéses
Ciprus	-	3	Libanon	1	2
Csehszlovákia	1	-	Líbia	-	1
Egyiptom	-	17	Marokkó	1	-
Etópia	1	-	Mongólia	9	-
Ghana	9	-	Nigéria	4	-
Görögország	-	55	Norvégia	-	1
Irak	-	1	Oroszország	2	-
Irán	-	10	„Palesztina”	2	8
Izrael	1	3	Románia	27	-
Jamaika	1	-	Ruanda	1	-
Jemen	12	6	Svájc	-	1
Jordánia	2	45	SzírIA	11	5
Jugoszlávia [⊗]	82	-	Szlovákia	1	-
Kanada	-	1	Szudán	9	4
Kongó	1	-	TanzánIA	1	-
Korea	4	-	Ukrajna	1	-
Kuba	3	-	USA	-	1
Kuvait	2	9	Vietnam	5	-
Laosz	3	-	Összesen	197	173

Megjegyzések: 27 országból 197-en magyar nyelven végeztek és 18 országból 173 fiatal térítéses képzésben részesült (= összesen 370 gyógyszerész 37 országból). Utóbbiak – a svájci hallgató kivételével (aki magyar nyelven tanult) – valamennyien angol nyelvű képzésben vettek részt. A palesztin nemzetiségű hallgatókat „Palesztina” polgáruként tüntetjük fel.

⊗ Jugoszlávia ma: Szerbia-Montenegró.

rik külföldön. Emiatt szerencsés döntésnek tartjuk, hogy 1964-től külföldi hallgatók is tanulhattak karunkon, és pedig az akkori politikai helyzetnek megfelelően gyakran államközi szerződések és esetenként különböző érdemek alapján. Sok esetben igen nehéz körülmények között tanultak, ám megérdemelten szereztek oklevelet [6]. A Szegeden 1969-től magyar nyelven végzett és térítéses képzésben részesült gyógyszerészek országokénti megoszlását az *I. táblázatban* mutatjuk be.

Tehetségüket és szorgalmukat jelzi, hogy közülük 11-en gyógyszerészdoktori fokozatot is szereztek, öten lettek kandidátusok és egyikük a tudomány doktora lett. Kettőjükéről tudjuk, hogy később egyetemi tanári beosztásba kerültek.

A csehszlovákiai, jugoszláviai, oroszországi, romániai, szlovákiai és ukrainai hallgatók kivétel nélkül magyar nemzetiségűek voltak. A vajdasági fiatalok szinte mindannyian hazatértek, az erdélyiek közül néhányan később magyar állampolgárságért folyamodtak.

4. Külföldi fiatalok térítéses képzése

Sajátos feladatot jelent e hallgatók oktatása. Mint máshol már ismertettük, képzésük számos szép kihívást és nehézséget tartalmaz, ugyanakkor oktatásunkban minőségi változást hozott és financiálisan is kifizető volt: 1990-re pl. már 52 millió Ft-ot halmozott fel a kar, amelynek 100 millióért történő jelentékeny bővítésére előrehaladott tárgyalások folytak (végül ezt az összeget a SZOTE más célra használta fel). A feladatok közül néhány, a teljesség igénye nélkül: angol nyelven jegyzeteket kellett írunk, tankönyveket biztosítanunk, az angol nyelvet előadói szinten kell tudni és vizsgáztatni, továbbá sajátos nemzeti, vallási kultúrájukat és neveltetésüket figyelembe venni, oktatásukat megszervezni, akkreditáltatni stb. [7]. Igen nagy volt a

lemorzsolódás (akár 70% is)! E külföldi hallgatók 18 országból érkeztek és 173-an végeztek (lásd *I. táblázat*); legtöbben 1995-ben, amikor 27-en (a magyarul tanuló külföldiekkel együtt összesen 46-an!) kaptak oklevelet.

Szakmai karrierjükéről nincs teljes áttekintésünk. Egyikük 1995-ben Szegeden doktorált, öten egyetemünkön nyertek PhD-fokozatot, jelenleg is többen dolgoznak ilyen fokozat megszerzésén. A világ sok pontján számosan kerültek vezető pozícióba gyógyszergyárakban, kórházi gyógyszerteráriumokban és szakmai hatóságoknál. Többségük azonban közfoglalmú gyógyszerteráriumokban dolgozik és megállják helyüket: a magyar gyógyszerész-oklevélnek mindenhol értéke van!

1986-ban az első ilyen hallgatónk magyar származású svájci állampolgár volt. Izraelből és Kanadából szintén tanultak nálunk olyan hallgatók, akik szülei magyar származásúak.

IRODALOM

1. *Novák I.*: A szegedi gyógyszerészképzés és a Gyógyszerésztudományi Kar. *Studia Medica Series*, Szeged, 1976 – 2. Gyógyszerészi és gyógyszerészdoktori avatások (Matrikula). Szeged, 1921/22-től – 3. *Minker E.*: A Szegedi Tudományegyetem története... *Gyógyszerészet* 47, 406–407 (2003) – 4. *Szegedi Almanach 1921–1970 és 1921–1996*, II. kötet. Szeged, Hungária, 1971 és 1997 – 5. *Kata M. és Tóth L.*: A tudományos ösztöndíjasok helyzete. *Felsőokt. Szle* (3), 161–166 (1983) – 6. *Regdon G. és Kata M.*: Külföldi hallgatók képzésével kapcsolatos pedagógiai tapasztalatok. *Magyar Pedagógia*. (1), 38–41 (1985) – 7. *Gyógyszerészet* 32, 162 (1988); 35, 628 (1991); 37, 256 (1993) és 43, 167–170 (1999).

M. Kata and G. Regdon: *80 years in education of pharmacists and elite of pharmacists*

Szegedi Tudományegyetem, Gyógyszerésztudományi Kar, Szeged, Zrínyi u. 6. – 6720

**Blisztercsomagoló (típusa Uhlmann KP 20) teljesen felújított,
üzemképes állapotban eladó.**

Megtekinthető Budapesten. Tel.: 20/9352-372